Թակցի կամ անդամի առաջ պիտի բացվէին ոչ թէ միայն ժողովի, այլ և Ս. Պետերբուրգի նշանաւոր տեղերի. մուզէնների և թանգարանների դռները։

Դեկտ. 19-ին երեկոյեան ժամը 8-ին Դէմուտ հիւրանոցի ընդարձակ սրահներում տեղի ունեցաւ ժողովի սկզբնական կոնֆէրէնցիան։ Երբ անդամների տպագրած անուանց ցուցակը բաժանեցին, տեսայ որ նրանց թիւը հասնում էր մինչի 1200՝ Սրահները ծփում էին ուսումնական աշխարհի ալիքներով, չատ ընկերներ գրկում, ողջունում էին միմեանց երկար բաժանումից յետոյ։ Ճշմարիտ այդ գիտնական տոնախմբութիւնը խիստ ուրախացուցիչ էր։ Սակայն այդ ընդհանուր ուրախութեան մէջ, մի բան ինձ տխրեցնում էր. 1200 անձանց մէջում ես չը գտայ ոչ մի հայ ուսումնաքանի ներկայացուցիչ, ոչ մի հայ ուսուցիչ չէր բարեհաճել գիտութիւնը յարգել։ Ռուս, գերմանացի, յոյն, ֆինլանդացի, ֆրանսիացի եկել էին գիտութեան տաճարին պատարագ մատուցանել, իսկ հայը—հայ ազգը բացակայ էր այդ տաճարից։ Ես մինչև անգամ մասնաւոր կերպով յայտնել և խնդրել էի Ներս. դպրոցին աճապարելու մի ուսուցիչ ուղարկելու, իբրև իրեն ներկայացուցիչ, բայց իմ առաջարկութիւնս մնացել էր «ձայն բարբառոյ յանապատի»....

Այսօր ժամը 1-ին տեղի կունենայ ժողովի առաջին ընդհանուր նիստը։ Ես աճապարում եմ ներկայ գտնուելու։

Հ. Առաքելեանց.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

Ռուսաց «Обзоръ» լրագիրը պ. Նիկոլաձէի խմբագրութեամբ ներկայ տարուց սկսեց նորից հրատարակվել Թիֆլիսում։

—

Շնորհակալութեամբ ստացանք ԹԻՖԼԻՍԻ Թարգմանական ընկերութեան ձեռքով հրատարակված Գամառ-Քաթիպայի «Մանկական երգեր» Գրքոյկը պարունակում է տասն և ութ երգեր, իսկ չորս երգերի համար յարմարեցրած են նոտերը։

—

Յունվարի 4-ին պ. Ա. Երիցեան կարդաց ԹԻՖԼԻՍԻ գործակատարների կլուբում մի հայերէն դասախօսութիւն «Հայոց լեզուի և գրոց պատմական ծագումը» վերնագրով։ Պ. Երիցեանը աւելի գեղեցիկ և ազատ է խօսում հայերէն քան թէ ռուսերէն լեզուով։ Դասախօսութիւնը հասկանալի և ժողովրդական էր։ Պէտք է անկողմնապահութեամբ խոստովանել որ պարոնը, թէև ոչ համալսարանական և ոչ էլ մինչև անգամ կատարեալ գիմնազիական ուսում ունի, աւելի աշխատասէր է և մինչև անգամ աւելի հմտութիւններ ունի քան թէ մեր համալսարանական երիտասարդութիւնը։ Երիցեան հաղորդեց մեզ չատ հետաքրքիր տեղեկութիւններ Ասիայի այլ և այլ տեղերում գտնված բևեռաձև (սեպաձև) տառերի և հնագիտական այլ նոր գիւտերի մասին։ Իր խօսքերը նա բացատրում էր տախտակների վրա նկարած գրերի զանազան ձևերով։ Աւելորդ չենք համարում յիշել այստեղ դասախօսութեան ժամանակ մի բարձր ուսում ստացածի, բժշկապետ Ա. Բաբայեանի անտեղի վարմունքը։ Պ. դօկտորը ընդմիջեց դասախօսին, տեղից վեր կենալով և նրան հարցեր առաջարկելով։ Ի՞նչ կը լինէր եթէ դասախօսութեան ժամանակ լսողները մին միւսի ետևից տեղից վեր կենալով, դասախօսին զանազան հարցեր առաջարկէին.... Դասախօսը այդպիսով երբէք չէր կարող վերջացնել իր դասախօսութիւնը։ Կամ գուցէ պ. Բաբայեան կարծում է որ ինքն միայն ունի այդ արտօնութիւնը։ Բայց դահլիճի մէջ կային և գուցէ չատ ուրիշներ, որոնք նոյնքան և աւելի են հասկանում քան թէ դօկտոր Բաբայեան, կամ որոնք այս և այն բան չը հասկացան,—բայց այնքան համեստ էին, որ չը համարձակվեցան ոչ դասախօսին ոչ էլ հասարակութեանը ձանձրացնել։ Հարկաւոր է առհասարակ բարձր ուսում ստացածներին, և մանաւանդ բժիշկ Բաբայեանցին փոքր ինչ համեստութիւն սովորել կան մեզ մօտ պարոններ, որոնք յայտնի չէ թէ ինչի միջտ իրանց անձը բացառութիւն են համարում հասարակութեան մէջ։

—

Ստացանք ՄԱՆԳԼԻՍԻ հայ վաճառականներից 25 ր. 77 կ. յօգուտ «Արարատեան» ընկերութեան։ Պ. պ. վաճառականները հացկերոյթի ժամանակ երաժշտութեան համար 25 ր. էին հաւաքել և յետոյ վճռել էին այդ փողերը «Արարատեան» ընկերութեանը նուիրել։

—

Ստացանք ԴԵՐԲԵՆԴԻՑ պ. Գասպար Ամիրեանցից 10 րուբլ յօգուտ «Արարատեան» ընկերութեան։

—

Կիրակի, յունվարի 13-ին ԹԻՖԼԻՍԻ կրուժոկում նշանաւոր ռուս երգիչ պ. Սլավիանսկի իր խօրով, որ բաղկացած է մօտ 30 մարդիկներից, տուեց մի կօնցէրտ։ Թիֆլիսցիները երևի յիշում են պ. Սլավիանսկու խօրը, որ մի քանի տարի սրանից առաջ Թիֆլիսումն էր և սաստիկ գրաւում էր մեր հասարակութիւնը։ Պ. Սլավիանսկի տուել է իր կօնցէրտները ոչ թէ միայն Ռուսաստանում և ամբողջ Եւրոպայում, բայց և Ամերիկայում։

—

Խնդրում ենք մեր անցեալ տարվայ բաժանորդներին, որոնք դեռ մինչև այժմ չեն վճարել, ուղարկել խմբագրութեանը «Մշակի» անցեալ տարվայ վճարը։

—

Ներկայ տարվայ «Մշակի» բաժանորդներին յայտնում ենք, որ «Մշակի» բաժանորդագինը ուղարկելու ժամանակ այս տարի հարկաւորութիւն չունեն փօստի մարկաներ ուղարկել ապահովագրի համար։

—

Այս օրերս ստացանք ԵՐԵՒԱՆԻ բազմաթիւ հայերի կողմից մի հեռագիր, որ շնորհաւորում է «Մշակին» իր գոյութեան իններորդ շրջան մտնելը և ցանկանում է մեր թերթին աջողութիւն։

—

ԵՐԵՒԱՆԻՑ յունվարի 8-ից մեզ հեռագրում են հետևեալը։ «Երէկ ներկայացրին այստեղ «Քանդած Օջախ» պիէսան։ Դահլիճը լի էր. գեղեցիկ խաղը հիացրեց հասարակութեանը։ Շատերը շնորհակալութիւն են յայտնում Սունդուկեանցին։ Ափսոս որ «Մշակի» ձայնը մեր կուսակցութիւնների միանալու մասին դեռ մնում է ձայն բարբառոյ յանապատի»

—

«Кавказъ» լրագրում կարդում ենք որ 31 դեկտեմբերի Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ մեծ թատրօնը սկսեց այրվել։ Հրդեհի հետևանքի մասին դեռ ոչինչ յայտնի չէ։ Զարմանալի է որ այդ տեսակ երևոյթների մասին «Միջազգային հեռագրական ընկերութիւնը» ոչինչ չէ հաղորդում, իսկ հաղորդում է Աւգանիստանի կամ զուլուսների մօտ պատահած այս կամ այն ճակատամարտի մասին։

—

Այս ձմեռը ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ, և երևում է ամբողջ Անդրկովկասում, անսովոր մի ձմեռ է։ Վաղուց չեղած ցրտեր էր անում ամեն տեղ։

—

Մայրաքաղաքի լրագիրները հաղորդում են, որ պ. Եակուշկին կատարելագործել է չարելու մեքենան և շուտով ներկայացնելու է նրան տեխնիկական ռուսաց հանդիսին։ Այդ մեքենան անհամեմատ աւելի շուտ է չարում, քան թէ կարող է չարել ամենավարժ գրաշարը։ Մանաւանդ մեքենան մեծ նշանակութիւն կունենայ ամենօրեայ լրագիրների համար։

—

ԱԽԱԼՑԽԱՑԻՑ մեզ գրում են որ այդտեղ հասարակութիւնը համակրելով «Մշակի» անցեա տարվայ առաջնորդող յօդուածներին արուեստագործական օրինակելի դպրոցների մասին, մտադիր է փող ժողովել և հիմնել մի այնպիսի իգական դպրոց, որտեղ գործնական ուղղութիւնը ամենազօրեղ կերպով կը տիրապետէ թէօրիական ուղղութեան վրա։ Նամակագիրը յոյս է յայտնում որ այդ դպրոցի բացվելուց յետոյ, Ախալցխայի օրինակին կը հետևեն և միւս հայաբնակ քաղաքներ։

—

Մեզ հաղորդում են և հետևեալը. «ԱԽԱԼՑԽԱՑԻ քաղաքային Դուման երեք հազար րուբլ է յանձնել մի յանձնաժողովի, որ ալիւր առնելի և թանգութեան պատճառով ծախելի աղքատներին ամենավերջին գնով, պահելով ես բազարի գինը նոյնը, առանց բարձրացնելու»

—

«Новое Время» լրագիրը հաղորդում է որ ռուս նշանաւոր նկարիչ պ. Վերեշչագին մեծ աջողութիւն ունեցաւ Փարիզում, որտեղ նա բերեց այժմ իր նկարչութիւնները։ Պարոնի նկարչութիւնների հանդէսը գտնվում է Վօնէյ փողոցի մի տան մէջ։ Գրեթէ ամբողջ Փարիզը գնում է տեսնելու Վերեշչագինի նկարչութիւնները և չատերը ասում են որ այդ արհեստագէտի ստեղծուածները մի նոր յայտնութիւն են նկարչական աշխարհի մէջ։ Ֆրանսիացի ամենաերևելի նկարիչներ, Մէյսօնիէ և Ժէրօմ շնորհաւորեցին Վերեշչագինին։

—

Վաղը յունվարի 17-ին, հինգշաբթի օրը պ. Սլավեանսկի իր խօրով տալու է մի կօնցէրտ Արծրունու թատրօնում։ Թատրօնում մի քանի փոփոխութիւններ են արած, այնպէս որ այս անգամ յոյս կայ թէ ցուրտ չի լինի։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒՐՔԻԱՅԻՑ

—

Կ. Պօլիս, 24 դեկտեմ. 79 թ.

Ազգ. ժողովը դեկտեմ. 14-ին գործեալ ապարդիւն նիստ մ'ունեցաւ, ընդարձակ օրակարգ մը կար և Տիգրանակերտի խնդիրն առաջին և գլխաւոր հարցն էր։ Անկարգ անկանոն նիստ մը, յաւում գոռում գոչում կը տիրէր։ Այս խնդրոյ մէջ երեսփոխանք կուսակցութեանց բաժնուած են և կը տեսնուէր, թէ աւելի անձնական նկատումներ ի նկատի ունենալով կը վիճէին, քան ազգի չահը։

Վարչութեան յանձնուեցաւ Տիգրանակերտի ժողովրդի չահուց համաձայն այս խնդիրն կարգադրել և զի դժուար է Փիլիպպոս եպիսկոպոսը խրկել Տիգրանակերտ, առ այժմ Եգիպտոս Խորէն եպիսկոպոսը Տիգրանակերտ պիտի երթայ, Թրօթըր և Պէյքր հոն պիտի լինեն, եպիսկոպոսի մը ներկայութիւնը պէտք է։ Տիգրանակերտ կարևոր գաւառ մ'է և հոն աւելի արթուն մէկը պէտք է. Խորէն եպիսկոպոս բարի և ազգասէր ծերուկ մ' է. բայց վախկոտ լինելու չափ խոհեմ է, վարպետութիւն բռնած բանը մօքէն չանցնիր։ Ինչ և է, մեզ համար ցաւալի վիճակ մ'է Տիգրանակերտի դրութիւնը և մեզ տխուր գաղափար մը կուտայ Կ. Պօլսոյ այն անձանց համար որք, կը կարծեն թէ Հայաստանի փրկիչներն լինելու կոչուած են։ Այս միջոցիս Հայաստանի և Կիլիկիոյ հարստահարութիւններն կը բազմապատկվեն և աւելի սոսկալի թէմաթիկական կերպարանք մը կառնուն։ Կարմիր տետրին գ. մասն ալ հրատարակվեցաւ և ձեզ խրկեցինք երկուշաբթ առաջ. հոն աւնելն կը տեսնուի թէ ինչ է հայոց վիճակը։ Տետրը կը պարունակէ Վ.ահան վարդապետի տեղեկագիրն առ Թրօթըր, միւս կողմէ մեր թերթերն չարունակ լի են այնպիսի տեղեկագրերով որ սովում կը պատճառեն։ Մէկ քանի հատերն յիշել աւելորդ չը թուեր։

Զարսանճագի Կարապետ անուն երեսուն տարեկան անձ մը անտառը փայտ կտրելու ատեն խուժ պէյի մարդերն զինք զարկած են, մարմինը կառավարութեան առջև կը բերեն, ցոյց կուտան և կը թաղեն. խեղճը բազմաթիւ ընտանիք մը թողուցած է։ Իսկ սպանիչները ինչ հոգ։ Խուժ պէյ սովորութիւն ունի եղեր տարին առ նուազն մէկ հայ սպաննել. հետևաբար ըրածը ոճիր մը չէ այլ պարզ սովորութեան մը անմեղ գործադրութիւնը։ Պէտք է ըսել որ այդ կողմի մեր ժողովուրդն ալ բոլորովին թուլամորթ անձինք են։ Հայաստանի ճանապարհորդներն կը պատմեն թէ ժողովրդի կողմէ երբ սակաւ ինչ արիութեան նշաններ տեսնուին, քիւրդք և պէյերն ինքնզինքնին չուտով կը չափաւորեն, օրինակի համար, Բաբերդէն «Մասիս» կը գրեն թէ 30-ի չափ մահմէտականք զանազան գիւղերէ ժողովելով Օձեղ գիւղի վրա կը յարձակին, կը պաչարեն քեհեա Գէորգի տունը. Գէորգ զինու զօրութեամբ կը դիմադրէ իւր տունը գտնուող Հաճիս փաչա անուն անձն ալ կը միանայ և դրացիք ևս կը հասնեն, ու կանոնաւոր պատերազմ տեղի կունենայ. տաճիկներն քիչ մը բան առնելով կը փախչեն կերթան։ Եթէ ամենքն իրենց տուներն քաչուէին, անչուչտ ամբողջ գիւղացիներն կը կողոպտուէին։ Բայց պէտք չէ մոռնալ թէ երբ հայք իրենց վրա յարձակողաց դիմադրեն և ինքնզինքնին պաչտպանելու համար յարձակողներէն սպաննեն, պարտաւոր են արեան գինն վճարել, որ չատ անգամ մեծ գումար կը լինի։

Սեբաստիայէն կը գրեն թէ Ալչէտին փաչայի Մակեդոնիա աքսորելէք 10—15 քիւրդ դերբէյլիներն երկու ամսէ ի վեր է որ հոս են. քաղաքիս մէջ խիստ երջանիկ և անդորր մի կենցաղ ունեն, և ապատօրէն կը չրջին. թերևս այսպիսի մի բարօրութիւն իրենց երկրին մէջ վայելած չէին։

Տեսնենք ապագայ կապոյտ տետրակի մէջ այս հարցերու վերաբերեալ ինչ տեղեկութիւններ պիտի գտնենք։ Վերջի կապոյտ տետրի մէջ թէպէտ մի քանի նամակներ կան հայոց վերաբերեալ, բայց ստոյգ է որ 250 է աւելի գրութիւններ յանձնուած են Պատրիարքարանէ առ Անգղիական դեսպանատունն։ Թրօթըրի նոր տեղեկութեանցը կը սպասենք. Հայաստանի ամեն կողմը կը ճանապար[հ]գէ, հայերէ սիրալիր ընդունելութիւն կը գտ[նէ], բարեկարգութեանց համար նոցա ցոյց տուած բաղձանքներն կընդունի։ Կ'երևի թէ ամենէն ա[վելի] Ակնեցիներու ծրագիրէն գոհ մնացեր է։ Սրու[...]տեանց վարդապետ և ակնեցիք չատ մեծ բ[ան] չեն պահանջեր, բայց ինչ որ կուզեն, կարևոր [է]։ Եօթը հատ առաջարկութիւն կանեն, հայ պաշ[տօ]նեայներու ընտրութիւնը կը խնդրեն. քրիստոնէ[ից] վկայութիւնը ընդունուել, հասարակաց չինութե[ան] և կրթութեան հոգ տանել. Թրօթըր չատ գոհ մնայ, և յայտնի կասէ թէ քաղաքական կեան[քի] հայերն վարժ չեն դեռ, պէտք է կրթուին։ Ու[ր] տեղ մը Թրօթըր և Գարեգին վարդապետ սեղ[ա]նակից կը լինեն։ Սեղանի վրայ զանազան բաժ[ակ]ներ առաջարկուած ատեն Սրուանձտեանց իւր բ[ա]ժակը լեցնելով կը հարցնէ Թրօթըրի թէ «հա[ն]ճարի խմենք թէ զօրութեան»,—«հանճարի» պա[տաս]խանը բաժակնիս, կըսէ անգլիացին և կը պարպ[է]։ Մեք Հայաստանի ապագան հանճարէ յուսացե[նք]... ժամանակնիս թիւրքերն ալ իրենց քաղաքակ[ան] հանճարն ի գործ կը դնեն քրիստոնէից պատրիար[ք]ներու վայելած քաղաքական իրաւասութիւններ[ը] նուաղեցնելու համար. կալուածական գրերու [...] սին արդէն գրած եմ թէ Բ. Դուռը կը պահանջ[է] որ պատրիարքաց կնիքներու աւնթեր գտնու[ած] խմամներու կնիքներն ես։ Բ. Դուռնէն նոր ծ[ա]նուցագիր մը եկաւ որոյ ազդու կերպով և արդ[արա]փաստերով պատասխանեց Պատրիարքարանը, պ[ա]հանջելով միանգամայն որ այսպիսի փափուկ ատե[ն]ներ հայ ազգին մի քանի իրաւունց չը դպեն։

Յունաց Պատրիարքարանն, որ լռելեայն ընդո[ւ]նած էր Բ. Դրան առաջարկը մեր ընթացքը տես[]նելով սթափեցաւ, մանաւանդ որ Կ. Պօլսոյ յոյ[ն] ամենէն նշանաւոր թերթը «Նէօլօղոս» Նէրսէ[ս] պատրիարքի և յունաց պատրիարքի բաղդատու[]թիւնը ընելով առաջնոյն գովեստներ կը կարդա[ր] և փափագ կը յայտնէր որ իրենց գլուխն ալ նմ[ա] հետևի։ Այժմ երկու պատրիարքներն միացան այ[ս] խնդրոյ մէջ. կաթոլիկ հայոց կողմէ ես վարդապե[տ] մը եկաւ ի Պատրիարքարան տեսակցելու համա[ր] այս հարցի մասին. հրէաներն ալ գէչ օրինակ առին Բ. Դուռը կատղած է հայոց դէմ, վասն զի ամեն անգամ որ Բ. Դրան և քրիստոնէից մէջ իրաւասութեան խնդիր մը կը ծագի, հայոց Պատրիարքարանն է որ գլուխ կանցնի ընդդիմադրութեան Թիւրք թերթերն ալ կառավարութեան գաղափարակ[ից] մասնակից են և չարունակ հայ թերթերու վրայ կը յարձկին։ Թերճեման հայերէն թերթը Հա[]յաստանի հարստահարութիւններն չատ կծու կե[ր]պով կը հրատարակէր, Վագթ, թըրքաց ամե[նէն] կարևոր թերթը զնա իբր խռովարար ց[ու]ցուց. Թերճեման անմիջապէս բողոքեց և պ[ա]հանջեց որ Վագթ ապացուցանէ իւր խռովար[ար] լինելն, ապա թէ ոչ իբր զրպարտիչ պատիժ [կը] գտնի. Թէրճեմանի կողմէ երեք նշանաւոր հ[ա]փաստաբաններ կարգուեցան. իսկ Վագթ կարծե[մ] դեռ փաստաբան չը նշանակեց. և կարծեմք դ[ա]ժուարութիւն ալ պիտի կրէ նշանակելու, վա[սն] զի հաւանական չէ որ հայ փաստաբան մը կամե[]նայ Վ.ագթի պաչտպանութիւնը ընել, զի ազգայի[ն] խնդիր է. Թիւրք փաստաբան (նշանաւոր) հազուա[]գիւտ է, թերևս չը գտնուիր, իսկ եւրոպացիներն այս դատարաններու առջև գործ չունեն. յոյներ[ն] ոչ լեզուն լաւ գիտեն, ոչ բան մը կը հասկնան, տեսնենք ինչ կը լինի. չատ հետաքրքրական դատաստան պիտի լինի, եթէ տեղի ունենայ. բայց չեմք կարծեր որ տեղի ունենայ, այլ յետաձգուելով կը մոռցուի. վասն զի եթէ դատաստանը Թէրճեմանը վաստկի, այնուհետև ալ ո՞վ պիտի կարենայ չափ դնել հայ թերթերու լեզուին, որ արդէն չատ և չատ կծու է, և միանգամայն Վ.աղթի հետ կառավարութիւնը պիտի դատապարտուի, որ այսպիսի սոսկալի հարստահարութիւններ կը տեսնէ և ձայն չը հաներ կամ կը քաջալերէ իսկ. իսկ եթէ Վ.ագթ վաստկի դատաստանը այնուհետև թըրքաց հասարակաց կարծիքը պիտի դատապարտէ զկառավարութիւնը որ խռովարար թերթերու հրատարակութիւնը թոյլ կուտայ. ձգենք որ գրեթէ անհնար է Թերճեմանի անիրաւ լինելն հաստատել։ Իբր խռովարար ձերբակալուած Ֆրնուզի վանահայր Նիկողոս եպիսկոպոս ի Զէյթուն գնաց. Արթին վարժապետը դեռ հոս է։ Զէյթունի խնդիրն գոհացուցիչ կերպով կարգադրուած է, բայց դեռ վէճի ենթակայ մի քանի կէտ կայ. օսմանները առնուելիք տուրքը, հայերէ առնուելիք տուրքը, և կառավարչին քրիստոնեայ կամ թիւրք լինելն. այս վերջի կէտին մէջ կառավարութիւնը նորէն կուզէ իւր խոստումը դրժել, բայց հաւանական չէ որ յաջողի։

Նոր տարուայ առթիւ պ. Ջերազ և Օրմանեան վարդապետ դեսպանաց չնորհաւորութեան գացին Պատրիարքարանի կողմէ, բացի Ռուսիայի դեսպանատունէն, զի նոքա ըստ հին ոճոյ կը տոնեն։

Այս օրերս վախճանեցաւ ծերունին Մուժման, որ բաւական համբաւ կը վայելէր քաղաքական և անգլիական շրջանակներու մէջ. հայ ազգի պատմութեան սիրող մ'էր. վանայ սեպաձև գրերն լուծելու հետամուտ եղած էր և գերմանական թերթերու մէջ մեզ նպաստաւոր յօդուածներ հրատարակած է. Թաղման հանդէսին բազմութեան մեծագոյն մասը հայոց կողմանէ էր, փիլիպպոս սրբազան պատրիարքը կը ներկայացնէր և պ. Չերազ յանուն հայ երիտասարդութեան ֆրանսերէն դամբանական մը խօսեցաւ. զոր հրատարակեց Stamboul.

Հայկակ

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամերիկայի Ինդիանա նահանգում քաղաքական ամուսնութեան հանդէսը վերին աստիճանի հասարակ է. Դատաւորը հարցնում է օրիորդին. «Ցանկանում էք սրան ձեզ մարդացնել»,— «Այո» պատասխանում է նորահարսը. «Իսկ դուք ցանկանում էք սրան կին առնել» հարցնում է դատաւորը փեսացուին. «Այո» պատասխանում է այդ վերջինը. «Ուրեմն դուք պսակված էք, վճարեցէք օրէնքով պահանջվող 2 դոլար և կարող էք գնալ» Սրանով վերջանում է ամբողջ հանդէսը.

***

Հարաւային Գերմանիայի մի քանի տեղերում ջրերը մեծանալով, սաստիկ հեղեղ են պատճառել. Երկաթուղու մի քանի գծերում գնացքները դադարել են իրանց երթևեկութիւնը.

***

Ինչպէս հաղորդում են Վիէննայի լրագիրները, Աւստրիայի մայրաքաղաքում շուտով հեղեղ է սպասվում Դունայի մէջ ջրերի անչափ բարձրանալու պատճառով. Բաւարիայի սահմանից Լինցի ուղղութեամբ ահագին քանակութեամբ սառուց է լողում Դունայի վրա.

***

Հիւսիսային Ամերիկայի Օհիօ նահանգում ամուսնական ապահարզանները (ամուսինների միմեանցից բաժանվելը) շատ բազմաթիւ են լինում. Հաշված է որ 17 պսակների վրա 1 ապահարզան է լինում. Օրինակի համար 1878 թւին Օհիօ նահանգում կատարվել են 25,796 պսակներ, իսկ նոյն տարվայ ընթացքում 3,371 պրօցեսներ են սկսվել ապահարզանի մասին. Նրանցից 1432 զոյգեր բաժանվելու և նորից ամուսնական կապեր կապելու իրաւունք են ստացել.

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 29 դեկտեմբերի: Տաշքենդից հեռագրում են «Русскій Инвалидъ» լրագրին, որ Սամարկանդում բնակվող Աբդուրահման, Սէրվէր և Իսխան հօրեղբօրորդիխանները թողնելով իրանց ընտանիքը Սամարկանդում, փախել են արտասահման:

ԻՐԿՈՒՏՍԿ, 27 դեկտեմբերի: «Сибирь» լրագիրը գեներալ նահանգապետի կարգադրութեամբ արգելված է:

ՓԱՐԻԶ, 30 դեկտեմբերի (11 յունվարի:) «Journal Officiel» լրագրում հրատարակված է, որ Դօրօ գեներալը նշանակված է շտաբի գլխաւոր, պատերազմական մինիստր Տիբօդէն նշանակված է հետևակ զօրքի գլխաւոր, Սամիա գեներալը թնդանօթաձիգ զօրքի, Վիլնուազի գեներալը—երկրաչափական զօրքի, Լուազիլլէն գեներալը—հեծելազօրի գլխաւոր և Պանաֆիէնոմ գեներալը-հաշուագիտական մասի գլխաւոր:

ԿԱՆՆ, 29 դ կտեմբերի (10 յունվարի:) Կայսրուհին այսօր բաւականի գոհացուցիչ կերպով անցկացրեց, հազը չափաւոր էր. գիշերվայ առաջին մասը շատ լաւ քնեց. քըրտինքը պակասեցաւ. ջերմութեան աստիճանը երեկոյեան 38 էր, իսկ երակի զարկը 98. այսօր ջերմութեան աստիճանը 37,8 է, իսկ երակի զարկը 100:

ԿԱՆՆ, 30 դեկտեմբերի (11 յունվարի:) Կայսրուհին օրը բաւականացուցիչ կերպով անցկացրեց. հազը ցերեկով չափաւոր էր, իսկ գիշերը սովորաբար աւելի սաստիկ, ախորժակով ճաշեց. քրտինքը բաւականին պակասեցաւ. ջերմութեան աստիճանը երեկոյեան 37,9 էր, իսկ երակի զարկը 98. առաւօտ ջերմութեան աստիճանը 37,8 էր, իսկ երակի զարկը 100: Ստորագրեցին Ալչէվսկի և Բոտկին բժշկապետները:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 30 դեկտեմբերի: Հէրնգրօս, Սալօմօն, Պօլէնօվ սենատորներին, բանկի կառավարիչ Լամանսկիին և ծովապետ Վօէվօդսկիին, շնորհված է Ալէքսանդր Նեւսկիի շքանշանը: Գիւդգա, Ջէմատուրօվ Մէզէմ և Ֆօնֆակ սենատորներին, Նորդման և Անդրէեվ ծովապետներին, գլխաւոր վարչութեան մամուլի մասի անդամ Լազարևսկիին և Վէսէլօվին, Վէսէլօվսկի և Դարնու ակադէմիկներին, և շինութիւնների տեխնիկական մասնաժողովի նախագահ Բօդդանովսկիին շնորհված է Սպիտակ արծւի շքանշանը: Պետական խորհրդարանի անդամ Կօրնիլօվ, Օրօլէնսկի և Մանսուրօվ ստացան դէյստվիտէլնիյ տայնիյ սօվէտնիկի տիտղոսը:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 1 յունվարի: «Правит. Вѣстн.» լրագիրը հաղորդում է 1880 թւի բիւջէտի եկամուտը հաշված է 666,452,434 ր., ծախսը 666,256,500 րուբլ, իսկ եկամուտի աւելացածը է 195,934 րուբլ.

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 31 դեկտեմբերի: Պետական բանկի 5% տոմսակը առաջին շրջանի արժէ 92 ր. 50 կ., երկրորդ 92 ր. 37 կ., երրորդ 92 ր. 75 կ., չորրորդ 92 ր. 55 կ., ներքին 5% առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 315,5 կ., երկրորդ 227 ր. 5 կ., արևելեան առաջին փոխառութեան տոմսակն արժէ 90 ր. 37 կ., երկրորդ 90 ր. 25 կ.: Ոսկի 7 ր. 85 կ.: Ռուսաց 1 րուբլ Լօնդօնի վրա արժէ 25 պէնս, ռուսաց 100 րուբլ Գերմանիայի վրա 213 մարկ, 50 պֆ. Փարիզի վրա 264 ֆրանկ 25 սանտիմ: Տրամադրութիւնն ամուր է:

ԿԱՆՆ, 1/12 յունվարի: Երէկ ամբողջ օրուայ ընթացքում Կայսրուհին իրան թոյլ էր զգում, նեղանում էր սրտի բաբախմունքից, և երեկոյեան գանգատվում էր, որ անցած պլեվրիտայի տեղը աջ կողքը ցաւում է. Հազը աւելի քիչ էր, գիշերը գրեթէ չը քրտնեց. ջերմութեան աստիճանը երեկոյեան 38 էր, իսկ երակի զարկը 110. այսօր առաւօտ ջերմութեան աստիճանը 38, 6 է, իսկ երակի զարկը 110:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 1 յունվարի: Հէլսինգֆօրսում «Սուրբ Ընտանիք» անունով մի ընկերութեան մասնաժողովի անդամները փորձել են սպանել պաստոր Լինգվիստին. եղեռնագործները կալանաւորված են:

ՓԱՐԻԶ, 2|14 յունվարի: Պատգամաւորների ժողովը ձայների բազմութեամբ Գամբէտտային նախագահ ընտրեց:

ՑԵՏԻՆԻԷ, 2|15 յունվարի: Նիկողայոս իշխանը հրամայեց 5,000 չերնոգորցիներին դուրս գնալ Անդրէևիցից:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 2 յունվարի: Երէկ բժշկապետ Շ. և կոմս Կ. մենամարտութիւն արին. բժշկապետի կուրծքը վիրաւորվեցաւ. մասնակցողները կալանաւորած են:

ՆՕՎՕՉԵՐԿԱՍԿ, 2 յունվարի: Նօվօչէրկասկի նահանգական դատարանի մէջ ծախսած 70,000 րուբլի գործը կը քննվի յունվարի 15-ին Օստրօժսկի դատարանում. Նօվօչէրկասկի դատարանի ամբողջ կազմակերպութիւնը կանչված է իբրև վկայ: Մեծ քանակութեամբ ձիւն է եկել. սաստիկ ցրտեր են:

ԿԱՆՆ, 2|14 յունվարի: Երէկ ամբողջ օրվայ ընթացքում Կայսրուհին իրան աւելի թոյլ էր զգում, փոքր ինչ հազում էր, բաւականին լաւ ճաշեց, լաւ քնեց, քիչ քրտնեց, աջ կողքի ցաւը և սրտի բաբախումը չեն անհանգստացնում. երէկ և այսօր ջերմութեան աստիճանը 37,1 է, իսկ երակի զարկը 116: «Русскій Инвалидъ» լրագիրը, հերքելով գերմանական և աւստրիական լրագիրների այն լուրերը, որ իբր Ռուսաստանն արևմտեան սահմաններում ահագին զինուորական պատրաստութիւններ է տեսնում, ասում է, որ բոլոր այդ լուրերը սուտ են. կառավարութեան գործ դրած միջոցները ուղղակի դիմում են խաղաղասիրական նպատակներին: Ռուսաց բանակի թիւը անդադար փոքրացնում են. անցեալ դեկտեմբերին բանակը խաղաղ ժամանակի սովորական շտատից էլ 36,000 մարդով փոքրացաւ:

ՋԷԼԱԼԱԲԱԴ, 4|16 յունվարի: Հիւսիսային կողմից Կաբուլ գետն անցնող Մամունդների հրոսակները մեծ կորուստով յետ մղվեցան. նրանք նորից անցան գետի միւս ափը: Այժմ մամունդները ժողովուել են Լանդօժիլկիի մէջ: Գեներալ Դօրեն դուրս եկաւ Լունդիկոտալից և նրա շրջականերում յարձակվեցաւ Մամունդների վրա:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 5 յունվարի: «Русскій Инвалидъ» լրագիրը հաղորդում է, որ գեներալ Դան նշանակված է Զէյլենսկի զինուորական աղքատանոցի տեսուչ:

ԼՕՆԴՕՆ, 5|17 յունվարի: Ռօբէրտս հեռագրում է: «Ես թողեցի Կաբուլի զինուորական նահանգապետութեան պաշտօնը, և Կաբուլի կառավարելը յանձնեցի Վալի-Մահմէդ խանին:»

ՓԱՐԻԶ, 5|17 յունվարի: Մինիստրութեան յայտարարութեան մէջ ասված է, որ ներկա կաբինէտը նախորդ կաբինէտի նման կը շարունակի խնայել և զգոյշ քաղաքականութեան հետևել, բայց այս, նա կը պահանջէ, որ Սէնատը քուէարկի տպագրութեան օրէնքները, ժողովների ազատութիւնը, և կը հետևի հասարակական աշխատանքների ծրագրին: Մինիստրութիւնը կը պահանջէ, որ ըշտապէն քննել զինուորական օրէնքները. կաբինէտը ցանկանում է Ֆրանսիային խաղաղութիւն տալ. յայտարարութիւնը վերջանում է հետևեալ խօսքերով. «Մենք ամենայն հաստատամտութեամբ կաշխատենք գործել յօգուտ խաղաղութեան, մենք չենք կամենում արտաքսել ֆրանսիացիներին, այլ մենք կամենում ենք վերադարձնել նրանց բոլորին:»

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 5 յունվարի: «Правит Вѣстникъ» լրագիրը հաղորդում է հետևեալը. Կանն, 3 յունվարի: Կայսրուհին երէկուայ օրը բաւականին գոհացուցիչ կերպով անցկացրեց, հազը քիչ էր, սրտի բաբախումից չէր նեղանում, գիշերը հանգիստ անցաւ, քրտինքը չափաւոր էր, ջերմութեան աստիճանը երէկ երեկոյեան 37,2 էր իսկ երակի զարկը 100, այսօր առաւօտ ջերմութեան աստիճանը 37,8 էր, իսկ երակի զարկը 100:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 6 յունվարի: Նիժէգօրօդսկի նահանգապետ կոմս Կուտայսօվ, իր հիւանդութեան առիթով տուած խնդրի համաձայն, հրաժարեցրած է պաշտօնից:

ՎԻԷՆՆԱ, 6|18 յունվարի: Պէշտի անցքերը թուլացրին Տիսսայի մինիստրութեան կուսակցութիւնը, այժմ պահանջում են, որ կաբինէտի կազմակերպութեան մէջ փոփոխութիւններ մտցնվին, նրան այժմ խորհուրդ են տալի յանձնել նախագահ—մինիստրի պաշտօնը Անդրաշիին, իսկ իրան Տիսսային խորհուրդ են տալի վերցնել ներքին գործերի մինիստրութեան պորտֆէլը. ասում են, որ Տիսսա համաձայնեց. այս օրերս նա հրաժարական խնդիրը կը ներկայացնի: Զանազան շրջաններում խօսում են, որ Ցիսլէտանեան կաբինէտում շուտով փոփոխութիւններ կը լինեն: ասում են, որ իբր Կօրօնինին կը նշանակվի ներքին գործերի մինիստր, Պլէնէ—ֆինանսների մինիստր, Պրաժակ—արդարութեան մինիստր. իսկ ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրի պաշտօնն, ինչպէս յայտնում է, կը մնայ Շտրէմայէրին:

Կ. ՊՕԼԻՍ, 6|18 յունվարի: Չէրնօգօրեան յայտնել է պետութիւններին, որ երկու միլլիոն ֆրանկի դրամական փոխարէն, որը պէտք է համէր նրան հողերը զիջանելու ու շացնելու պատճառով, նա սեփականացնում է իրան չէրնօգօրցիներին յանձնված հողերի վրա բնակվող մահմեդականների ստացուածները:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 6 յունվարի: «Правит. Вѣстн.» լրագիրը հաղորդում է հետևեալը. Կանն, 4 յունվարի: Կայսրուհին հազի պատճառով գիշերը աւելի անհանգիստ անցկացրեց, քրտինքը չափաւոր էր, ցերեկով իրան բաւականին լաւ էր զգում, բաւականացուցիչ կերպով կերաւ. ջերմութեան աստիճանը երէկ երեկոյեան 38,2 և երակի զարկը 100 էր, իսկ այս առաւօտ ջերմութեան աստիճանը 37,9 է, իսկ երակի զարկը 100: Ստորագրեցին Ալչէվսկի և Բօտկին բժշկապետները:

ԿԱՆՆ, 5|17 յունվարի: Կայսրուհու առողջութեան դրութիւնը խիստ փոփոխութիւններ չէ ենթարկվում, հիւանդութեան արտայայտութիւնները կանգնած են չափաւոր աստիճանի վրա, ոյժը չէ թուլանում. ջերմութեան աստիճանը այսօր առաւօտ 37,8 է, իսկ երակի զարկը 100:

ՎԻԷՆՆԱ, 7/19 յունվարի: Լանգէնաու հրաժարեցրած է Ս. Պետերբուրգի դեսպանութեան պաշտօնից: Ֆրանց Յօզէֆ շնորհեց նրան Ստեփանոսի առաջին կարգի շքանշանը:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 7 յունվարի: Նիւ-Իօրկում հռչակաւոր մարդասէր Ելիսբեթ Տօմսօն դիֆտէրիտի առաջն առնելու համար ուղիղ միջոց գտաւ, այդ միջոցը կոչվում է տինկտուրա գերանիումի: Այս տինկտուրան պէտք է փոքրիկ ունելիի օգնութեամբ դնել դիֆտէրիտական բծերի վրա: Տօմսօն ասում է, որ այդ միջոցը բոլորովին առողջացուցիչ միջոց է, և խորհուրդ է տալի ռուսներին դրա գործադրութիւնը:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 8 յունվարի: «Правит. Вѣстн.» լրագիրը հաղորդում է հետևեալը. Կովկասեան փոխարքայի օգնական իշխան Սվիատոպոլկ Միրսկի պետական խորհրդարանի անդամ է նշանակված. Նա արձակված է գեներալ ադիւտանտի կոչումով Նորին Բարձրութեան օգնականութեան պաշտօնից, համաձայն նրա վատառողջութեան մասին յայտնած ցանկութեանը:

ԲԵՐԼԻՆ, 1/13 յունվարի: Կայսրի քսան հինգամեայ թագաւորութեան օրուայ համար, Ֆրիդրիխ-Կարլ իշխանը Ս. Պետերբուրգ կը գայ:

ԿԱԼԿՈՒՏՏԱ, 8/20 յունվարի: Աֆղանեան Թուրքեստանից ստացված լուրերին նայելով, Սալում-Կանդէրի ազդեցութիւնն, ապստամբութեան պատճառով, զգալի կերպով թուլացել է: Աբդուրահմանի մասին ոչինչ տեղեկութիւններ չը կան:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 10 յունվարի: «Правит. Вѣстн.» լրագիրը հաղորդում է հետևեալը. Կանն, 9 յունվարի: Կայսրուհին աւելի լաւ քնեց, շատ սակաւ հազաց, չը քրտնեց, բաւականաչափ ախորժակով ուտել, երեկոյեան դէմ իրան աւելի կազդուրված էր զգում. ջերմութեան աստիճանը 38,4 է, իսկ երակի զարկը 116. ցերեկը ջերմութեան աստիճանը 38,4 էր, իսկ երակի զարկը 104:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 11 յունվարի: «Правит. Вѣстн.» լրագիրը հաղորդում է, որ աւստրիական դեսպան Լանգէնաու յունվարի 9-ին ներկայացաւ Կայսրին և յանձնեց Նրան իր հաւատարմաթղթերը: «Слово» լրագիրը երրորդ նախազգուշութիւն ստացաւ և երեք ամսով արգելվեցաւ:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 11 յունվարի: «Русскій Инвалидъ» լրագիրը հաղորդում է, որ Դաղստանեան նահանգի առաջնորդ իշխան Մէլիքօվ նշանակված է կովկասեան բանակի գլխաւոր հրամանատարի օգնական, իսկ Ելիսավէտպօլի նահանգապետ իշխան Զավչավաձէ էլ նշանակված է Դաղստանեան նահանգի առաջնորդ:

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ